

Patrocinium Defvntorvm

Hautin, Jacques

Leodii, M.DC.LXV.

§. 3. Conjuges superstites defunctis opem ferre oportet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79679](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79679)

dolor ex alterius superstitis ingratis moribus, atque effrenatâ licentiâ, ac fortunarum dissipazione. Quondam lacrymabundâ obversata est cohors egregiorum juvenum, lætitiâ gestientium, quos pone sequebatur defunctus ille atque optatissimus natus aquam extimâ veste complicatâ ferens. Querit mater cur aliis non se jungat. Respondit ille maternis lacrymis se gravari. Propterea flere inutiliter desineret: ac potius preces, ac sacrificia suo bono curaret: ita se prioribus accessurum. Vide Cantiprat. lib. 2. Apum c. 53. qui & hoc subjungit. Hisce verbis.

541. In villa prope Lovanium, oppidum Brabantia, juvenis quidam dissolutus & levis languore decubuit. Rogatu ergo matris Lambertus presbyter leproforum, vir pius, & zelator maximus animarum, venit ad juvenem, & eum ad confessionem peccatorum & pœnitentiam sedulus invitavit. Quo mox in multa valde contritione confesso, & non multo post mortuo, mater pro eo continuavit interpolatè jejunia, & usque ad quinque annos, quasi irremediabilibus lacrymis protelavit. Ergo ut ipsum tempus expletum est, die quadam Dominica dictus Lambertus mortuus est, & sepultus. Sequenti autem quintâ feriâ dictus juvenis manifestus apparuit matri suâ dicens, Ecce nunc, mater charissima, adjutorio tuo ad requiem transeo de gravissimis pœnis, quas pertuli pro peccatis, & mecum Dominus Lambertus Presbyter, qui me ad cognitionem & confessionem peccatorum meorum salubriter provocavit. Pro quo, & multis aliis, quos ad pœnitentiam salutis adduxit multa mercede cumulabitur præmiorum. Vide ergo, Lector, quantâ mercedis sit inscius docere, viam salutis ostendere, & ad confessionem, & pœnitentiam trahere peccatores, nec hoc quoque sine grandi mercede negaverim, viventes compati mortuis, & eos quomodocumque orationibus, & jejniis adjuvare. Ita Cantipratanus loco citato.

§ 3.

*Conjuges Superstites Defunctis
opem ferre oportet.*

PARS PRIMA.

Id ipsum docetur ex Theologis.

542.
Conjugum
in Conju-
ges officia.

ETSI de pietatis officiis agimus hoc articulo, tamen illi quoque mutua conjugum officia inferimus: non quidem

de jure, quia propriè pietas inter parentes cernitur; sed de more, quia conjugum amor, atque ut vocat Salviatus lib. 1. ad Ecclesiasticos, *Iugum incarnata necessitudinis*, pietatis vinculo affine est. Etenim ut parentes ac liberi inter se amare ac juvare debent, quòd filii portio sint parentum: ita conjuges, quòd una caro sint, seu *duo in carne unâ*, atque ad eò partes quardam carnis ejusdem. Porrò ex omnium Theologorum consensu amorem, honorem, & obedientiam sibi mutuò debent conjuges. Amorem quidem, quia cùm proximum diligere jubeamur, quis eo nomine dignior conjuge, quæ unam carnem conflat cum conjuge? Propterea Apostolus ad Ephes. 5. ait. *Viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua; qui uxorem suam diligit, seipsum diligit.* Honorem verò, quia vir quidem caput est uxoris, & familiæ, & ad eum administratio etiam fortunarum uxoris spectat. Uxor verò non famula, sed sociatrix est. Quare primus conjugum, *Mulier*, ait, *quam dedisti mihi sociam*: & Petrus Epist. 1. c. 3. vult viros *quasi infirmiori vasculo honorem impertiri*. Et verò prima conjugum è latere viri sumpta est, nempe ut viri latus clauderet, & sociatrix illi assideret, ac familiam curaret. Denique obedientiam alter alteri debet, Nam Genesis 3. Eva dicitur: *sub viri potestate eris*, sive ut Hebræa sonant, *ad virum recursus tuus*. Et similiter Petrus Epist. 1. c. 3. *Mulieres*, ait, *subdita sint viris suis*, & ex diverso vir quoque uxori parere obligatur, ut patet ex mutuâ corporum traditione.

His præmissis ut de more ad officia conjugum superstitem erga defunctos veniamus, facile admittam alterius morte cessare obligationem alterius ad parendum defuncto, nisi in iis quæ ad ultimas voluntates spectant. Sed vinculum amoris honorisque morte solvi admittere nequeo. Licet enim conjugium morte solvatur, atque ad eò alteri legitime collocari possit conjux superstes: licet id quoque demus Angelico Doctore, & Carthusiano; si conjux vita functus ad vitam diuinitus revocaretur, sine novo connubio non posse prioris matrimonii iure uti, aut cum superstite liberis operam dare, iuxta illud Pauli 1. cor. 7. *Si dormierit vir eius, liberata est à lege viri*, sive à vinculo coniugii: tamen manet obligatio honoris, amorisque, saltem eatenus, ut coniux superstes præ cæteris, sepulturam, & exequias coniugi defuncto curare debeat, illius conditioni vitæ congruas, ac proinde pariter manet vinculum amoris maritalis ad iuvandos eius manes. Certè cùm Abraham surrexisset ab officio

543.
Etiam de-
functis de-
beri, autho-
ritate probatur.

Z

funeris

funeris (Saxe scilicet uxoris suæ) locus est ad filios Hebr, dicens, *Advena sum, & peregrinus apud vos; date mihi ius sepulchri vobiscum, ut sepeliam mortuum meum,* Genes. 23. Ex quo loco id documenti deducit Oleaster: *Ut viri coniugati discant, quantum debeant uxores diligere, & funera curare:* sic ipse. Et Ambrosius lib. de Abraham, c. 9. *Locus, qui legitur, ait, habet mortem uxoris, fletum mariti, sepultura officium, quibus maritalis affectus probatur.* Ita Ambrosius. Si ergo eo auctore, & Abrahami exemplo proprium maritalis amoris est, sepultura officium, etiam erit officium precum, & stipis largiendæ ad levamen defunctæ uxoris. Deinde Deuteron. 25. *Quando habitaverint, ait Moyses, fratres simul, & unus ex eis mortuus absque liberis fuerit, uxor defuncti non nubet alteri: sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semen fratris sui.* in quem locum itidem Oleaster, docentur, ait, *hic femina, quales erga defunctos, viros se debeant exhibere, ut quoad possunt, velint honorem ac nomen eorum servare.* Et Abulensis fratrem defuncti imperio divino adigi ad coniugem illius ducendam tradit, quod gravissimum sit eam ducere, cum amor uxoris ad defunctum cum magno desiderio tendat: unde existit hoc alterum causæ nostræ firmamentum: uxori superstiti nubendum erat fratri mariti defuncti, ad huius nomen honoremque servandum; ergo morte viri non solvebatur vinculum amoris maritalis in illum; Cur igitur iam solveretur? Et si enim ea lex antiquata est, tamen eius finis & causa manet, potestque, ac debet precibus, alioque defuncti levamento, obtineri. Id quod ex moribus hodiernis confirmatur, quia & nunc ad viri defuncti honorem solemniter eius luctus ad annum plus minusve durat, & contra decorum facit, imò & aliis offensionem est, qui sine urgentissimâ causâ statim à coniugis obitu ad alteras nuptias transit; censeturque non amasse viventem, contra ius fasque, qui mortuum tam citò obliviscitur. Et denique oblivio ipsa crimini passim datur, & cuidam inhumanitati: isque est omnium gentium non barbaratum consensus, ex quo solent etiam Theologi naturæ ius atque obligationem arguere, uti de obligatione filios alendi consistere diximus. Præterea ita Apostolus præcipit ad Ephes 5. *Viri diligite uxores vestras; sicut, & Christus Ecclesiam.* Quis autem dubitet, quin & Christus patientem diligat? Igitur, & viri uxores in Purgatorio patientes, & contra uxores ibidem detentos viros debent diligere,

atque ad eò iuvare.

Atque hæc argumenta extrinseca sunt, & foris assumpta. Porro idem ex coniugii natura ducere licet. Etenim coniugio coniuges sunt una caro, id est, unus homo, unaque persona civilis; igitur sese mutuo vehementer amant, necesse est. Idcirco Adamus inito cum Evâ connubio, statim fert legem, eamque Deus decreto suo sanxit, *relinquet homo, scilicet conjux, patrem, & matrem, nempe si res exigat ad necessarium vitæ confortium, & adharbit uxori suæ, sive ut legunt Septuaginta, conglutinabitur,* quod arctissimam conjunctionem significat, ac proinde non corporum modò, sed & animorum. Quæ etiam causa est, cur Deus Adam & Eva conditis *vocavit nomen eorum Adam,* ut asserit ipse Moyses Gen. 5. tum ut eos unam in personam civilem coaluisse significaret, tum ut indicaret uti nomine, ita & animorum affectibus unum, eundemque esse debere. Sanè ipse Pithagoras docebat in coniugio amico unam animam in duobus corporibus esse debere; Igitur etiam separatis morte corporibus conjuncti sint animis, necesse est: & quod ei consequens est, superstitem defuncto opem ferre.

Et verò si matrimonium spectetur ut Sacramentum, atque ad eò, ut signum conjunctionis Christi cum Ecclesia; uti hæc coniunctio animorum est, neque tantum cum Ecclesia militante, sed & cum patiente, atque triumphante; sic & maritalis coniunctio animos copulare debet, non modo cum adhuc militant; sed & cum stipendiis factis, vel purgantur ad coronam obtinendam, vel eam obtinuerunt, Præterea necessitas mutux inter coniuges dilectionis ex connubio manans necessitatem invehit in Christianos maxime procurandæ mutux salutis, certumque videtur uxorem gravius, peccaturam in leges Christianæ caritatis, si virum in extrema salutis necessitate derelinquat, quam si alius quispiam extraneus; igitur uterque coniux obligatur propriè, & ex lege coniugii alterum in purgantibus ignibus detentum iuvare, & ad salutis terminum, sive ad gloriam provehere. His adice communes utrique coniugi liberos, mutui causam amoris; atque ut loquitur Chrysostomus, mutux caritatis *pontem.* Nam velut duæ civitatis partes in unam civitatem ponte coeunt; sic procreatione maxime liberorum corda duo in unum, ut inter se juvent.

Adde mutua conjugum, perpetuaque beneficia. Cum enim Aristotele teste in Ethicis, *is cui bene fit, sit quodammodo eius,* qui

544.
Et ex natura con-
iugii.

545.
Maximè
Christiani.

546.
Et mutua
conjugum
beneficia.

Patrocinium Defunctorum. Lib. II. 179

qui benefacit, opus: ipsum verò opus pars quædam operantis, imò ipse operans: Sequitur conjuges velut alteros se invicem amare debere cum etiam mutuorum inter conjuges benefactorum ac subsidiorum obligatio ex lege conjugii manet, quemadmodum & prolis generatio; consequitur ex eadem lege perennem inter eos amorem esse oportere. Etenim, & benefecisse alteri, & per generationem prolis in unam personam coaluisse, perenne est.

PARS SECUNDA.

Explicatio moralis benevolentia maritalis in conjuges defunctos.

547.
Partes benevolentia maritalis.

VERUM hæc ipsa de more explanemus, & ex benevolentia maritalis partibus vim obligationis conjugum erga defunctos demonstremus. Ac primum alter conjugum alteri adesse & auxiliari debet. Nam vir quidem, ut caput est mulieris, ac proinde familia: sic & illi, & huic providere necessaria, atque in omnibus consulere tenetur: uxor verò viro in omnibus auxiliari: Quare Genes. 2. hæc quidem viri adiutorium dicitur, sive ut Chaldeus vertit, sustentaculum. Et Siracides Eccl. 36. Qui possidet, ait, seu acquirit mulierem bonam, inchoat possessionem, & adiutorium secundum illum est: & columna ut requies, sive columna requietis, aut ut alii, requietum, in qua nimirum vir à labore quiescat, cui securè filios, familiam, arcas, opes, adeoque seipsum committat. Id quod Sapiens in muliere ipsa forti dilaudans, Confidit, ait, in ea cor viri sui, & spolia non indigebit, reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitæ suæ, id est supellectilem domesticam, cibosque (quos Hebræi eodem quo spolia vocabulo expriment) procurabit: nec viri spem bonam de se conceptam fallenturquam. Quæ omnia idem Salomon Proverb. 5. pulcherrima similitudine explicat, dum ait: Cervæ gratissima, & gratissimus hinnulus; ubera eius inebriant te omni tempore, amore eius delectare iugiter. Constat enim illic mulierem bonam cum Cervæ componi, proximè enim dixerat: fit vena tua benedicta, & lætare cum muliere, Hebraicè, cum uxore adolescentiæ tuæ; ubi conjugem venam, & quidem benedictam nuncupat, quòd fons sit filiorum, & largus quidem divino beneficio, ac benedictione, & eandem statim rectissime Cervæ comparat. Nam ut docent

Aristoteles, Ælianus, Plinius, Oppianus, & alii, Cervus ac Cervæ inter se singulariter amant: tum felle carent; præterea velocissimi sunt ad sibi mutuo opitulandum, adhæc Cervæ, & acerrimo auditu sunt, & circumspicione non impare, & mari suo fidelissimæ. Item Cervarum difficillimus est ob uterum arctiorem partus. ducere etiam suos hinnulos ad pabula consuevere, eos defendere, exercere cursu, postremò eisdem docent fugam meditari, ductoque ad prærupta saltare, quæ omnia conjugum inter se officia subsidiaque bellè demonstrant.

Quamobrem & viros uxoribus mortuis, Cervos se præstare amando, iuvandoque & uxores Cervas viris se præbere pariter necesse est. *Vbera ergo tua*, id est, *amores tui* (sic enim rectè Vatablus vertit) virum tuum *inebriant*, ò mulier Christiana, id est, reficiant, ac solatio penitus compleant in tantis miseriis versantem. Pedes verò Cervarum instar expedi ad opem illi quanto cyus ferendam: sive templa adeundo, ubi per synaxim Generalem purgantes animæ redimi possunt: sive ad pia loca eorum gratiâ peregrinando. Circumspice etiam, num quid ex piis eius legatis neglectum fortè sit, aut ex debitis maneat insolutum, & quod ipse faceret, tu fideliter exequere. Eia sis illi *columna*, in qua spem suam tutò collocet: sis *domus*, ac *lectus*, in quibus possit requiescere, non modo vivus, sed & vivis ereptus.

Nam si Corneliam uxorem Pompeius ille Magnus iam à Cæsare victus sic allocutus fertur cum Lesbium Insulam petiisset, ad eam secum, fuga abducendam. *Cornelia mea, rerum omnium mihi carissima, mitor te isto genere natam sic primo fortunæ prostratam ictu* (vivo enim illo semianimis conciderat) *crede nunc tibi ad immortalitatem aperta via est, si miserum maritum, æquè ac felicem ames, nam felicem amplecti, etiam imbelles ac fatua; infelicem ac victum sola possunt magnanima & optima conjuges.* Non enim tam maritum adamat, quàm mariti dignitatem, qui eâ ademptâ, non sibi in amore constat. Si Theogena Agathoclis Regis Siciliae uxor ab ægro marito, nullo modo se divelli passa est, quòd diceret nubendo se non prosperæ tantum, sed omnis fortunæ iniussè societatem, nec invitam vitæ suæ periculo empturam, ut extremos viri spiritus excipere liceret. Si Ecclesiast. 26. *Pars bona, mulier bona in parte timentium Deum datur viro pro factis bonis*: id est, ut Græca explicatius habent, mulier bona portio est bona: in parte, seu in hæreditatem timentium

548.
Explicatio erga conjuges defunctos.

549.
Argumentum à minori ad majus.

tium Deum datur, quomodo vel bona mulier, & uxor commoda eris, vel portio, atque hæreditas viro bona, & sælix, si in summa eius infelicitate auxiliatricem manum porrigere ei cuncteris?

PARS TERTIA.

Expenditur de more mutua coniugum obligatio ad alimenta; & lytrum defunctorum.

550.
Alimenta sibi invicem debent conjuges.

ACCEDIT ad hæc, quod coniugem alter alteri, vel exuli, vel captivo, atque in carcere detento alimenta, aut lytrum debeat. Quod attinet ad alimenta, patet sine eorum subministracione amorem stare non posse; nec refert, quod qui inops est, culpam suam inopiam incurrit, quia nihilominus una caro est, & huiusmodi casibus se exponit, qui se dat in societatem fortunæ non minus, quam coniugii. Quod ad captivitatis lytrum spectat, si quidem modicum sit, & facile solvendo, perspectum quoque est amori coniugali, & cohabitationis obligationi non satisfacere, si quis illud denegeret.

551.
Et lytrum.

Quid? quod Fernandi Gonsalii Castellæ Comitum fortissima coniux, cum maritus custodiâ teneretur, ipsa velut visendi gratiâ carcerem adiens, ei persuasit, ut cultu secum commutato se subduceret; quod cum factum esset, admiratus Rex mulieris caritatem, similesque sibi ac liberis coniuges precatus, marito liberam remisit.

552.
Etiam defunctis cibum.

Cum ergo coniugalis amor primum exigat, ut inopem & famelicum coniugem alter, si sit integrum, enutriet, pariter ad coniuges defunctos se porrigat, oportet. Enimvero & ipsi cibo indigent partim materiali, quem per pauperes ad ianuam tuam mendicant; partim Angelico illo, ac Divinitate condito, id est, sacrosanctâ Eucharistiâ. hanc enim & ipsi expetunt, dicuntque quotidie, ac sapius, *Panem nostrum quotidianum, ac supersubstantialem da nobis hodie*, quem panem non pauci è SS. Patribus Eucharisticum intelligunt. Quippe novere pii manes eo se corroborandos, ut iter illud suum ad montem Dei Horeb, id est ad colles æternos, atque ad Regiam cæli conficiant, eiusque panis figuram seu umbram fuisse subcinericium illum Eliæ panem; esse autem illum, qui de cælo descendit, quem qui comedit *viuet in æternum*. Neque dicas eum illis in viaticum esse portectum. Etenim eius quidem Viatici beneficio iter beatæ æter-

nitatis ingressi sunt & perficere poterunt: sed si eo semel dumtaxat refecti fuerint, lentius procedent; at si sapius ejus virtus viventium esu ac Synaxi illis applicata fuerit, velocius multo, ac facilius ad cælestem Jerusalem pervenient.

Adde pane illo contineri aquam vivam, imò Redemptoris sanguinem, & pios illos manes inter immensos flammæ lustralis ardores sui incredibili cruciari. Quare ô pia uxor, ô Christiane marite, eum possis, & facile possis, eo sanguine conjugis sitim relevare, non facies? Recordare quàm acerbum tibi esset tuum, vel tuam cernere extremam valetudine cum ardente febris luctantem, ô quàm torreat etiam teipsum illa ejus sævissima sitis! quàm sedulo atque amicè eam sedare studebas, sanguinem sudisses illi mitigandæ. At nunc æstuant immenso amplius, uruntur, peruruntur, & suavissimus potus tibi in promptu est, amabo per tuam in conjugem caritatem, per communes liberos, quos ille dedit, illa tulit, & educavit, tam expetita refocillatione conjugem amantissimum fraudare noli.

Alioquin enim eum odisse argueris. Nam Paulum audi ad Ephesios scribentem c. 5. *Nemo, inquit, carnem suam odio habuit: sed eam nutrit, ac fovet*. Ex quo consequntur, cum, eodem Authore, uxor tua, caro tua sit, te illam, si non nutris ac foves, si pane potuque Eucharistico frustrere, odio habere. Cur autem habeas, cum te tantopere dilexerit, & à te dilecta sit, neque illi deinceps quidquam contigerit, nisi ingentem in ærumnam incidisse, & jam ob culpas, quibus causam non raro dedisti, miris poenis excarnificari, quæ res charitatem tuam augere, non minuire deberet? Eia igitur iterum precor, cave magnopere, ne jam fidem maritalem, ne promissa numquam illam subsidio tuo ac solatio destituendi, tam turpiter violes.

Quin potius & divinum hoc alimentum conjugi provide, & pariter eum ærumnosâ Purgatorii captivitate expedi. Id etenim te Gentium Apostolus monet, dum Ephesios maritos monet c. 5. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro eâ*: ubi amoris genus, quod exigitur, exprimit, dum Christi caritatem in Ecclesiam probat atque ostendit argumento Redemptionis: Quasi dicat, redimite captivas in Purgatorio coniuges, sicut & Servator redemit Ecclesiam: Neque hoc tantum significat; sed insuper eo usque amorem conjugalem, si possiet, pervenire debere, ut coniux

553.
Et potum.

554.
Alioquin eum odisse convincunt.

555.
Pro defuncto conjugis lytrum solvendum.

coniux pro coniuge sese in lytrum traderet, aut tradere paratus esset, quemadmodum Regem Tigranem paratum se asseruisse accepimus. Verum id non iam a te flagitatur, o Coniux, sed ut dumtaxat modica stipe precibusque non frigidis coniugem tuam carere asserere contendas.

556.
Alioquin
conjugii
lex violatur.

Quod nisi facias, vide quantopere pugnes contra coniugii leges, imò & contra te. Illæ siquidem iubent uxores viris deferre, & ex adverso viros uxoribus habere honorem: & cum vincula & carcer in maximis probis censeantur, tu coniugem carere ac vinculis igneis liberare detrectas. Rursum sanciant illæ, ut virum uxor assecratur, neque vir ab uxore se divelli temerè patiatur: & tu cum coniugem, si non quidem reapse, sed tamen votis ac precibus ad Purgatorium prosequi possis, illi que adesse, miseram derelinquis. Illæ verant connubium dissolvi, tu quantum vales, dissolvis, dum vinculum in lustrali ergastulo volens oblivisceris: perinde te gereas, atque si nullam unquam connubialis nexus inter te, & ipsum intercessisset.

557.
Et contra
se facit
coniux.

Sed contra te turpius delinquis, quia cum vir sit uxoris caput, ac proinde uxor corpus viri, tu vel caput cum sis, præ solordia, & oblivione corpustuum atineri in ergastulo ardenti pateris: vel cum sis corpus, pari vesania ac crudelitate caput catenam igneam vinciri finis: & cum, eodem Gentium Apostolo auctore, eadem ad Ephesios epistolâ, *Qui uxorem suam diligit, diligit seipsum, sicut in viro, aut uxore aduri, demens ac vesane, quam precari Deum, ac frustra panis, aut æris nonnihil, egenti tradere.*

PARS QUARTA.

Coniugalis in defunctos amoris exempla.

558.
S. Cunegondis.

ITAQUE bonorum coniugum mutua huius generis caritas insignis semper extitit. præbit omnes ordine, quæ prior est maiestate S. Cunegondis S. Henrici Imperatoris coniux dignissima. Hæc marito vivis erepto quàm maximam stipem contulit plurimis, & undecumque potuit, preces illi ac sacrificia conquisivit: præsertim à Religiosis, quorum utique & præclarior virtus, atque adeò impetrandi efficacior. At maxime ab alumnis cœnobii S. Crucis, quod refugium vocant, & à se extractum uterque pretiosis vasis, ac calicibus argenteis, atque aureis locupletaverat. Neque Monialium precibus contenta, suas illis, & unâ voluntarias pœnas ut iungeret, ad li-

berandum (si adhuc Purgatorio attingeretur) Imperatorem, sese ipsa illo in cœnobio Deo dicavit.

Clarissima quoque fuit caritas Philippi ^{Philippi} _{tertii.} tertii Hispaniarum Regis, in animam Margaritæ coniugis carissimæ anno 1611. sublata 3. octobris. Nam postridie illius mortis iussit sacrificia continentur fieri à summo mane ad extremum meridiem: tum in Regio sacello, tum in omnibus templis, ac sacellis urbis Madritensis. Et horum sacrificiorum numerus ad mille septingenta pertigit: quorum ducenta octoginta ad aras expiatorias, seu in altaribus, ut aiunt, privilegiatis perpetrata, quatuor, & quinquaginta solemnè cantu celebrata sunt. Exinde voluit idem piissimus Rex illis addi viginti millia, dum tempus ferret, facienda: & testamenti executores de Regina ultimâ voluntate recensitis, quadraginta duo millia superaddenda curarunt.

Neque hîc fletu potest præstantissimus ^{S. Elisabetha} _{Lusitanica.} Sanctæ coniugis ac Reginae Elisabethæ Portugallensis amor in Dionysium Regem & coniugem sibi ademptum. Obtinuerat viro verum de peccatis dolorem, priusquam diem clauderet: statim atque clausit, ipsa in conclave se recipiens detondit sibi capillos, religiosamque S. Claræ vestem induit, eoque cultu ad funus rediit: tum illud comitata est, dum ad cœnobium Odiveze efferretur: tibi Rex illud humari decreverat. Illic aliquot mensibus commorata, & precibus, & largiendæ egentibus stipi in gratiam Regis defuncti totos dies impendebat. Inde ipsa pedes & ignota Compostellam ad S. Jacobi peregrinata pro eiusdem viri levamento, nummos aureos & argenteos itemque lapides pretiosos, aliaque divo obtulit. Tum ad cœnobium Odiveze rediit, ut anniversariis pro conjugis animâ sacris interesset; & advere unâ Rex Lusitanicæ Alphonsus, atque Elisabethæ filia, & magna nobilium cohors. Postmodum quot diebus eadem de causâ adfuit binis sacrificiis cantu celebratis, quorum alterum de die, ut vocant, alterum pro defunctis: imò ipsa quotidie pro eadem conjugis animâ in verum amoris maritalis holocaustum semet offerebat.

His adijce alteram heroinam, dignitate ^{S. Beggha.} quidem inferiorem; at non conjugali in virum pietate: Hæc illa beata Beggha est filia Pepini Ducis Brabanticæ, & minoris Pepini Ducis Austrasiæ patens, tantorum origo Regum, atque Heroum. Hæc post viri Congisi obitum, pro illius animæ solatio ad Apostolorum limina se contulit, eorumque gratiâ exorata in Patriam redux _{monaste-}

monasterium in Anden construxit, in eoque sacraia septem, ad quamdam septem Ecclesiarum Romæ celebrium imitationem. In quibus sacraia viri defuncti bono iussit sacrificari, unde ortum, ut multis in templis sacella septem sacrificiis destinentur ad defunctorum levamen cum indulgentiâ faciendis.

Clara Eugenia Isabella.

Adjice & nostri sæculi lumen, Serenissimam Isabellam Claram Eugeniâ Hispaniarum Infantem, pro Alberto clarissimo coniuge vitâ functo quadraginta sacrorum millia fieri curantem, ac per triginta continenter dies, decem sacris, eadem causa audiendis intentam: & quâ potes munificentiam ac religionem æmulare. Et ne solos magnates pro causa communi producamus, claudat hunc numerum B. Maria de Incarnatione Carmelitanarum in Galliis profeminatrix, quæ cum per annum ab obitu viri, pro eius liberatione, precibus, atque omni alio genere supplicandi cœlum fatigasset, eo evoluta cœlitus didicit, iam liberum cœlo potiri. Cum enim in cœnobio Ambianensi ipso die SS. omnibus festo contemplationi divinorum incumberet anno 1614. Deus illi notitiam status Beatorum infudit, atque hos inter virum suum ostendit, quo factum ut deinceps pro illo precari non posset; etsi quædam religione ad id se impelli sentiret. Ita ratum est quod Sapiens Proverb. 9. pronuntiavit, *qui invenit mulierem bonam, invenit bonum*: Quem locum Septuaginta sic exponunt: ut pro bono charites intelligent, nempe quæ cum sint horarum filia & gratiæ præteriti, præsentis, ac futuri temporis, non modo delectant, cum ambiuntur nuptiæ, aut cum initæ sunt, sed etiam in futura vitâ hominem completuntur, ac fovent. Atque hæc de obligatione pietatis satis sunt. Ex quibus cum etiam observantiæ debitum agnoscat (pari enim fere pede pietas, & observantia procedunt, & non mediocrem inter se habent affinitatem) intelligitur etiam abundè, quid Clericiac Diœcesani Episcopo defuncto, Parochiani Pastori, Religiosi Præsidi, discipuli magistro, pupilli Tutori, servi Domino, subiecti Principi debeant; Quamquam varia sunt, quæ hanc obligationem facilius, quàm illam pietatis possint dissolvere, itaque ad vinculum iustitiæ strictæ progredior.

ARTICULUS V.

*Ex obligatione iustitiæ strictæ
Pius manibus opitulari
necessum est.*

§. I.

Hæredes pia legata solvere oportet.

PARS PRIMA.

Doctrina Theologica.

HACTENUS actum est de obligatione subsidii defunctis ferendi, vel ex caritate christianâ, vel ex misericordiâ, vel ex pietate: nunc obligatio iustitiæ pertractanda est, & cum illius vinculo maxime obstringantur hæredes, de his primum agendum. Quamobrem ut Theologorum sensu de more præmittamus, observandum est, legatum, seu testamentum pium illud vocari, quod ad pias causas refertur, tale est dum quid relinquitur ad Numinis honorem, ad Sanctorum gloriam, ad animæ salutem, ad opem viduarum, pupillorum, peregrinorum, mortuorum. Hæc porro hæredes obligari solvere, nemo est qui ambigat. Siquidem eo ipso quo adeunt hereditatem, censentur contractum cum defuncto inire, non minus ejus onera realia, quàm commoda suscipiendi. Et verò hæredes defuncti testatoris personam subeunt, ut constat ex l. Hære. ff. de usucap. Quæ etiam causa militat ut ad solutionem votorum realium obstringantur, nam personalia sequuntur votantis personam, cumque eâ extinguuntur.

Est autem piorum legatorum multiplex ^{560.} prærogativa; hæc præcipua quod ad eorum ^{Legati pii} robur ac firmamentum, juris civilis ^{prærogativa.} solemnibus formulis opus non est, cum civili potestati pia causa non subsit, sed soli Ecclesiasticæ, Quamobrem validum est testamentum, ac legatum pium, modo de potestate ac voluntate legantis testantisque constet, quamquam ipsi soli hæredi, qui privatâ scientiâ, ea æquè obligatur solvere, ac publicâ solemnique. Si quæris quàm graviter obligentur hæredes legata pia solvere: responsio non dubia est, in materia gravi, qualis legatorum esse solet, sub pœnâ peccati mortalis obligari, cum testatorem in re gravi fallat, idque cum damno ^{ejus,}

559.